

Π.3.2.5 Πιλοτική εφαρμογή και αξιολόγηση αντιπροσωπευτικού αριθμού σεναρίων από κάθε τύπο σε διαφοροποιημένες εκπαιδευτικές συνθήκες πραγματικής τάξης

Αρχαία Ελληνική Γλώσσα

Γ΄ Γυμνασίου

Θεματική ενότητα:

Τα πλεονεκτήματα της ειρήνης

Τίτλος:

**«Ισοκράτους, Περί ειρήνης: οι μαθητές
μιλούν για την ειρήνη»**

Συγγραφή: ΚΟΣΜΑΣ ΤΟΥΛΟΥΜΗΣ

Εφαρμογή: ΠΑΝΑΓΙΩΤΑ-ΚΥΡΙΑΚΗ ΜΠΙΤΖΕΛΕΡΗ

ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ

Θεσσαλονίκη 2012

ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΕΡΓΟΥ

ΠΡΑΞΗ: «Δημιουργία πρωτότυπης μεθοδολογίας εκπαιδευτικών σεναρίων βασισμένων σε ΤΠΕ και δημιουργία εκπαιδευτικών σεναρίων για τα μαθήματα της Ελληνικής Γλώσσας στην Α/βάθμια και Β/βάθμια εκπαίδευση» MIS 296579 (κωδ. 5.175), - ΟΡΙΖΟΝΤΙΑ ΠΡΑΞΗ, στους άξονες προτεραιότητας 1-2-3 του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση», η οποία συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και εθνικούς πόρους.

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ: Ι.Ν. ΚΑΖΑΖΗΣ

ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ: ΒΑΣΙΛΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΗΣ

ΠΑΡΑΔΟΤΕΟ: Π.3.2.5. Πιλοτική εφαρμογή και αξιολόγηση αντιπροσωπευτικού αριθμού σεναρίων από κάθε τύπο σε διαφοροποιημένες εκπαιδευτικές συνθήκες πραγματικής τάξης.

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΠΑΡΑΔΟΤΕΟΥ: ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΚΟΥΤΣΟΓΙΑΝΝΗΣ

Υπεύθυνοι υπο-ομάδας εργασίας αρχαίας ελληνικής γλώσσας δευτεροβάθμιας: Λάμπρος Πόλκας, Κοσμάς Τουλούμης

ΦΟΡΕΑΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ: ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ

<http://www.greeklanguage.gr>

Καραμαούνα 1 – Πλατεία Σκρα Τ.Κ. 55 132 Καλαμαριά, Θεσσαλονίκη

Τηλ.: 2310 459101 , Φαξ: 2310 459107, e-mail: centre@komvos.edu.gr

Α. ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ:

Τίτλος

Ισοκράτους, «Περί Ειρήνης»: οι μαθητές μιλούν για την ειρήνη

Εφαρμογή σεναρίου

Παναγιώτα – Κυριακή Μπιτζελέρη

Δημιουργία σεναρίου

Κοσμάς Τουλούμης

Διδακτικό αντικείμενο:

Αρχαία Ελληνική Γλώσσα

Τάξη:

Γ΄ Γυμνασίου

Χρονολογία:

Δεκέμβριος 2012

Σχολική μονάδα

Γυμνάσιο Κολεγίου Ψυχικού

Χρονική διάρκεια:

6 διδακτικές ώρες

Διδακτική / θεματική ενότητα:

Ενότητα 4^η: «Τα πλεονεκτήματα της ειρήνης» [Ισοκράτης, «Περί ειρήνης» 19 - 21]

Διαθεματικό

Όχι

Εμπλεκόμενα γνωστικά αντικείμενα

-

Χώρος:

Ι. Φυσικός χώρος:

Εντός σχολείου: εργαστήριο πληροφορικής, αίθουσα διδασκαλίας με χρήση διαδραστικού πίνακα.

Προϋποθέσεις υλοποίησης για δάσκαλο και μαθητή:

Εξοικείωση του διδάσκοντος και των μαθητών/ μαθητριώντριών με ανοιχτά διερευνητικά ψηφιακά περιβάλλοντα όπως η Πύλη για την Ελληνική Γλώσσα του Κέντρου Ελληνικής Γλώσσας, με λογισμικά συγγραφής και παρουσίασης, με λογισμικά δημιουργίας ψηφιακών εννοιολογικών χαρτών (π.χ. [Text2MindMap](#)). Οι μαθητές και οι μαθήτριες θα πρέπει να είναι εξοικειωμένοι με το κειμενικό είδος της παρουσίασης, αφού αυτό θα είναι και το τελικό προϊόν των εργασιών τους.

Εφαρμογή στην τάξη:

Το συγκεκριμένο σενάριο εφαρμόστηκε στην τάξη.

Το σενάριο στηρίζεται

Κοσμάς Τουλούμης, «Ισοκράτους, «Περί Ειρήνης»: οι μαθητές μιλούν για την ειρήνη», Αρχαία Ελληνική Γλώσσα Ενότητα 4^η: «Τα πλεονεκτήματα της ειρήνης» [Ισοκράτης, «Περί ειρήνης» 19 - 21], Γ΄ Γυμνασίου, 20012.

Το σενάριο αντλεί

-

B. ΣΥΝΤΟΜΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ/ ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Οι μαθητές καλούνται να δημιουργήσουν ένα πολυτροπικό κείμενο με θέμα την ειρήνη, το οποίο θα βασίζεται στην επιχειρηματολογία του Ισοκράτη, όπως παρουσιάζεται στο απόσπασμα του σχολικού εγχειριδίου και εμπλουτίζεται από την ψηφιοποίηση του λόγου «Περί Ειρήνης» στα Σώματα Αρχαίων Ελληνικών Κειμένων της Πύλης του Κέντρου Ελληνικής Γλώσσας. Αφού επεξεργάζονται το αρχαίο κείμενο και το εντάσσουν στο κοινωνικό και πολιτισμικό του πλαίσιο, το προσεγγίζουν ως ιδιαίτερο κειμενικό είδος, ρητορικό προτρεπτικό λόγο, εντοπίζουν τα επιχειρήματα του Ισοκράτη και προετοιμάζουν με βάση αυτά μια παρουσίαση σε ανάλογο λογισμικό που θα παρουσιάσουν σε μια μαθητική συνάντηση με θέμα την ειρήνη.

Γ. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Σύλληψη και θεωρητικό πλαίσιο

Το απόσπασμα του ανθολογίου αντιμετωπίζεται ως κειμενικό είδος, ως ρητορικός προτρεπτικός λόγος δηλαδή, και όχι ως αφορμή για την προσπέλασή του μέσω της κατά λέξη μετάφρασης, της λεξιλογικής απομνημόνευσης και της μορφοσυντακτικής δομής του. Αξιοποιείται η «κατά κόλα» προσέγγιση, για να αναδειχθεί ο προτρεπτικός λόγος του ρήτορα και να εντοπιστεί η επιχειρηματολογία του. Το κείμενο εντάσσεται, παράλληλα, στο ιστορικό, κοινωνικό και πολιτισμικό του πλαίσιο, ενώ διερευνάται και η κοινωνική ταυτότητα του συγγραφέα – ρήτορα. Πάνω από όλα, όμως, το αρχαίο κείμενο αποτελεί αφορμή για να διατυπώσουν οι μαθητές και οι μαθήτριες τον δικό τους λόγο «Περί Ειρήνης» και να διατυπώσουν στάσεις, αξίες και, τελικά, τη δική τους ταυτότητα. Το αρχαίο ελληνικό κείμενο δεν αντιμετωπίζεται, έτσι, ως ένα απολιθωμένο κατάλοιπο μιας άλλης εποχής, αλλά ως ένας δυναμικός λόγος που συνδέεται με το παρόν και τον κόσμο μας.

Η όλη προσέγγιση αντιμετωπίζει τα αρχαία κείμενα με τη λογική της **μη προσφυγής στη γραπτή σχολική μετάφραση**. Αποσκοπεί στη «βαθύτερη κατανόησή τους από διδάσκοντες και διδασκόμενους σε όλα τα επίπεδα (λεξιλογικό, σημασιολογικό, συντακτικό, υφολογικό, ιδεολογικό)» (Μαρωνίτης, 2010), ενώ οι δραστηριότητες των μαθητών κινούνται στο πλαίσιο της *κριτικής γλωσσικής επίγνωσης*: η διδασκαλία του λεξιλόγιου συνδυάζεται με μορφολογική και σημασιολογική επίγνωση, αλλά και τη διαχρονική εξέλιξη της σημασίας μιας λέξης (Κουτσογιάννης, 2008).

Παιδαγωγικά ακολουθείται η *Θεωρία του Σχεδίου* “Design”, η οποία σε συνδυασμό με τους *πολυγραμματισμούς* αξιοποιεί τις ΤΠΕ στην κατεύθυνση της δημιουργίας μαθητών παραγωγών της γνώσης που λειτουργούν με βάση τις ταυτότητές τους. (Cope & Kalantzis 2000, Kalantzis & Cope 2008, Kress & van Leeuwen 2001).

Δ. ΣΚΕΠΤΙΚΟ – ΣΤΟΧΟΙ ΚΑΙ ΣΥΝΔΥΑΣΜΟΣ ΣΤΟΥΣ

Στόχοι

Γνώσεις για τον κόσμο και στάσεις αξίες πεποιθήσεις:

Επιδιώκεται οι μαθητές/τριες:

- Να προσεγγίσουν διαχρονικά το αίτημα για έναν ειρηνικό κόσμο.
- Να εντοπίσουν σε ένα αρχαίο κείμενο στάσεις, αξίες και πεποιθήσεις σχετικά με την ειρήνη και να στους συγκρίνουν με το παρόν.

Γνώσεις για τη γλώσσα

Επιδιώκεται οι μαθητές/τριες:

- Να έρθουν σε μια πρώτη επαφή με το κειμενικό είδος του αρχαίου ρητορικού λόγου και να γνωρίσουν τη μορφή και το περιεχόμενό του (π.χ. σύνταξη και γραμματική του προτρεπτικού λόγου, παράθεση επιχειρημάτων).
- Να γνωρίσουν τον Ισοκράτη, έναν από τους σημαντικότερους αρχαίους ρήτορες.
- Να εντάξουν τον συγκεκριμένο ρητορικό λόγο του Ισοκράτη στα ευρύτερα κοινωνικά και πολιτισμικά συγκείμενά του.

Γραμματισμοί

Γλωσσικός – Κλασικός γραμματισμός

Οι μαθητές/ μαθήτριες αποκτούν δεξιότητες ως προς:

- Τη δυνατότητα να κατανοούν και να εντοπίζουν τη γραμματικοσυντακτική δομή ενός αρχαίου ελληνικού κειμένου από το πρωτότυπο, αξιοποιώντας τεχνικές όπως η «κατά κώλα» προσέγγιση.
- Τη χρήση της παραπάνω δομής για να προσπελάσουν νοηματικά και μεταφραστικά το κείμενο.
- Την αξιοποίηση του προτρεπτικού λόγου, για να επιχειρηματολογούν σε δικά τους κείμενα.

Νέοι γραμματισμοί

Οι μαθητές/ μαθήτριες αποκτούν δεξιότητες ως προς :

- Τη χρήση εργαλείων συγγραφής των ΤΠΕ με στόχο την καλύτερη γλωσσική αποδόμηση και προσπέλαση στους αρχαίους κείμενους.
- Την αξιοποίηση του διαδικτύου για εξερευνήσεις που φωτίζουν τα πρόσωπα που συγγράφουν ή πρωταγωνιστούν στα αρχαία ελληνικά κείμενα, αλλά και το κοινωνικό και πολιτισμικό πλαίσιο μέσα στο οποίο αυτά παράγονται.
- Την ένταξη στις εξερευνήσεις τους ανοιχτών και διερευνητικών ψηφιακών περιβαλλόντων μάθησης, όπως τα τα Σώματα Κειμένων και τα Λεξικά της Αρχαίας Ελληνικής του Κέντρου Ελληνικής Γλώσσας και ο Περσέας.
- Την παραγωγή - με τη χρήση των ΤΠΕ και με αφορμή το αρχαίο ελληνικό κείμενο και τις ιδέες του - νέων πολυτροπικών κειμενικών ειδών μέσα σε σαφή πλαίσια, όπως η παρουσίαση σε μια μαθητική συνάντηση.

Κριτικός γραμματισμός

Οι μαθητές και οι μαθήτριες μαθαίνουν να:

- Αποδομούν ρητορικά κείμενα της αρχαίας ελληνικής και να τα συγκρίνουν με το παρόν.
- Συγκρίνουν κείμενα, καθώς και τις μεταφραστικές εκδοχές τους, αιτιολογώντας τόσο τις επιλογές του αρχαίου συγγραφέα, όσο και των μεταφραστών.
- Αντιλαμβάνονται τη στενή σύνδεση της επιλογής της κατάλληλης μορφοσυντακτικής δομής και των λέξεων με το κειμενικό είδος στο οποίο αυτά εντάσσονται.

Διδακτικές πρακτικές

-

Ε. ΔΕΠΤΟΜΕΡΗΣ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΣΤΟΥΣ ΠΡΟΤΑΣΗΣ

Αφετηρία:

Το σενάριο μπορεί να εφαρμοστεί μετά τη διδασκαλία της ενότητας, ως επέκταση της διδασκαλίας, έχοντας ως αφετηρία τις απόψεις του Ισοκράτη για την ειρήνη και αν

αυτές θα μπορούσαν να γίνουν αποδεκτές σήμερα. Οι μαθητές καλούνται να διατυπώσουν και να παρουσιάσουν τρισαπόψεις τους για την ειρήνη σε ένα υποτιθέμενο μαθητικό συνέδριο κοινωνικού προβληματισμού.

Σύνδεση με τα ισχύοντα στο σχολείο:

Το σενάριο βασίστηκε στην 4^η Ενότητα [«Τα πλεονεκτήματα της ειρήνης»](#) του Ανθολογίου της Αρχαίας Ελληνικής Γλώσσας Γ΄ Γυμνασίου. Συνδέεται, επίσης, με τους διδακτικούς στόχους της αντίστοιχης ενότητας στο [βιβλίο του εκπαιδευτικού, σελ. 42](#).

Αξιοποίηση των ΤΠΕ:

Ψηφιακά εργαλεία κατασκευής εννοιολογικών χαρτών, λογισμικά συγγραφής κειμένου και παρουσίασης, ανοιχτά διερευνητικά περιβάλλοντα όπως η Πύλη του Κέντρου Ελληνικής Γλώσσας, μηχανές αναζήτησης στο διαδίκτυο, προσφέρουν τη δυνατότητα για μια κριτικού τύπου γλωσσική εξομάλυνση και προσέγγιση του ευρύτερων κοινωνικοπολιτισμικών πλαισίων του αρχαίου κειμένου. Οι μαθητές και οι μαθήτριες, παράλληλα, παράγουν το δικό τους ψηφιακό «προϊόν» καταθέτοντας τις απόψεις τους.

Κείμενα

Κείμενα σχολικών εγχειριδίων

Ανθολόγιο Φιλοσοφικών Κειμένων Γ΄ Γυμνασίου – Κεφ. 2^ο. Ενότητα 2^η: [Η ρητορική τέχνη και η δύναμη του λόγου](#)

Αρχαία Ελληνική Γλώσσα Γ΄ Γυμνασίου:

-Ενότητα 4^η: [«Τα πλεονεκτήματα της ειρήνης»](#)

-[Βιβλίο εκπαιδευτικού](#)

Κείμενα εκτός σχολικών εγχειριδίων

[Ισοκράτης, «Περί ειρήνης», 17 - 27](#). Στο *Isocrates*, I–III. 1980. Ed. G. Norlin. Loeb Classical Library. Cambridge, MA: Harvard University Press - London: William Heinemann Ltd [Πύλη για την Ελληνική Γλώσσα].

Υποστηρικτικό/εκπαιδευτικό υλικό

Ιστοσελίδες

[Ελληνική Βικιπαίδεια](#) [Ελεύθερη Διαδικτυακή Εγκυκλοπαίδεια].

Πύλη για την Ελληνική Γλώσσα [Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας]:

-[Ηλεκτρονικά λεξικά](#)

-Θεωρία και Ιστορία της Ελληνικής Γλώσσας - Γένη και Είδη του Λόγου: Περικλής Πολίτης, [Ο λόγος της πειθούς](#).

-Σώματα Κειμένων: [Ανθολόγιο Αττικής Πεζογραφίας](#)

Διδακτική πορεία / στάδια / φάσεις:

[Α' Φάση](#) (2 διδακτικές ώρες)

Οι μαθητές χωρισμένοι σε ομάδες των δύο ατόμων

1. Εντόπισαν ολόκληρο το κείμενο στα [Σώματα Κειμένων](#) της Πύλης του Κέντρου Ελληνικής Γλώσσας και το μετέφεραν σε αρχείο Word. Είδαν τις διαφορές του κειμένου που βρήκαν εκεί με το απόσπασμα του εγχειριδίου τους, και προσπάθησαν συζητώντας να τις εξηγήσουν. Ο διδάσκων παρενέβαινε με κατευθυνόμενες ερωτήσεις όπου χρειάστηκε.
2. Στο έγγραφό τους σημείωσαν ρήματα, μετοχές, απαρέμφατα συνδέοντάς τα συντακτικά μεταξύ τους, έτσι ώστε να προσεγγίσουν νοηματικά και μεταφραστικά τον πυρήνα του νοήματος του αρχαίου κειμένου.
3. Η εννοιολογική προσέγγιση του κειμένου ολοκληρώθηκε με την καταγραφή των επιχειρημάτων του Ισοκράτη σε δυο στήλες (πόλεμος, ειρήνη) και τη μετάφραση αυτών. Έλεγχαν, κατόπιν και πάλι, τη μετάφρασή τους στην Πύλη με έμφαση στις διαφορές.

[Β' Φάση](#) (2 διδακτικές ώρες)

Αφού ολοκληρώθηκαν αυτές οι κοινές για τις ομάδες δραστηριότητες, οι μαθητές χωρίστηκαν εκ νέου ανάλογα με τα ενδιαφέροντά τους σε ομάδες των πέντε ατόμων και έδρασαν ανάλογα με τους ρόλους και τις αποστολές τους. Έτσι:

Οι ιστορικοί: Κινήθηκαν γύρω από τους άξονες Ισοκράτης – Συμμαχικός Πόλεμος- Β΄ Αθηναϊκή Συμμαχία, με αναζήτηση στο διαδίκτυο των σχετικών πληροφοριών.

Οι ερευνητές των κειμένων: Επικεντρώθηκαν στον «Περί Ειρήνης» λόγο του Ισοκράτη και βρήκαν άλλα ενδιαφέροντα χωρία για την ειρήνη, αξιοποιώντας τον αντίστοιχο Κατάλογο αρχαίων κειμένων και τις μεταφράσεις τους στην Πύλη του Κέντρου Ελληνικής Γλώσσας.

Οι ρήτορες: Συγκέντρωσαν πληροφορίες για τους ρήτορες και τους ρητορικούς λόγους και κατέταξαν τον λόγο του Ισοκράτη σε αυτούς.

Οι καλλιτέχνες: Αξιοποίησαν την εικονογράφηση του σχολικού εγχειριδίου. Εντόπισαν, κατόπιν, με ελεύθερη έρευνα στο διαδίκτυο άλλα έργα της αρχαίας ελληνικής γραμματείας και τέχνης που αναφέρονται στο ίδιο θέμα.

Οι ερευνητές του λεξιλογίου: Συγκέντρωσαν ρήματα και επίθετα του κειμένου που μπορούσαν να αξιοποιηθούν στην παρουσίαση του συνεδρίου, πρόσθεσαν και άλλα δικά στους και εντόπισαν τους ορισμούς τους σε ηλεκτρονικά λεξικά.

Στο τέλος της Β΄ Φάσης παρουσιάστηκαν οι εργασίες των ομάδων στην ολομέλεια της τάξης.

Γ΄ Φάση: (3 διδακτικές ώρες)

Οι ομάδες αναδιοργανώθηκαν σε νέες ομάδες, οι οποίες περιλάμβαναν ένα μέλος από τις προηγούμενες ομάδες (έναν ιστορικό, έναν ερευνητή του κειμένου, έναν καλλιτέχνη, και έναν ρήτορα), και δημιούργησαν κείμενα για την ειρήνη με βάση το κείμενο του Ισοκράτη. Μετά το τέλος σύγκριναν τα κείμενά τους και αποφάσισαν ποια θα είναι η τελική μορφή τις παρουσιάσής τους.

ΣΤ. Φύλλα εργασίας

Α' Φάση

- Εντοπίστε το απόσπασμα του βιβλίου σας στα [Σώματα Κειμένων](#) της Πύλης για την Ελληνική Γλώσσα.
- Παρατηρείτε διαφορές ανάμεσα στο κείμενο που βρήκατε και το απόσπασμα του βιβλίου σας. Πού νομίζετε ότι οφείλονται;
- Αφού μεταφέρετε το απόσπασμα που βρήκατε σε ένα αρχείο Word, διατηρήσετε το τμήμα που υπάρχει στο βιβλίο σας. Μετασχηματίστε το, κατόπιν, έτσι ώστε κάθε σειρά του Word να περιλαμβάνει μία πλήρη πρόταση του αρχαίου κειμένου. Ο στόχος είναι να μπορέσετε να αποδώσετε καλύτερα τη μετάφραση του αποσπάσματος, αφού θα βάλετε σε συντακτική σειρά τους όρους των προτάσεων.
- Κατατάξτε στον παρακάτω πίνακα τα επιχειρήματα του Ισοκράτη για την ειρήνη και τον πόλεμο και επιχειρήστε τη νεοελληνική τους απόδοση. Ελέγξτε τη μετάφρασή τους με αυτές που υπάρχουν στην Πύλη για την Ελληνική Γλώσσα.. Παρατηρείτε διαφορές; Πού πιστεύετε ότι οφείλονται;

Επιχειρήματα για ειρήνη	Απόδοση	Επιχειρήματα για πόλεμο	Απόδοση

Β΄ Φάση

Οι ιστορικοί

Η αποστολή σας είναι, αφού προσεγγίσετε νοηματικά το αρχαίο κείμενο, να συλλέξετε πληροφορίες για το ιστορικό πλαίσιο του: την εποχή, τα πρόσωπα και τα γεγονότα στα οποία αυτό αναφέρεται.

- Βρείτε πληροφορίες, πραγματοποιώντας ανάλογες αναζητήσεις στο διαδίκτυο για τον Ισοκράτη, τον Συμμαχικό Πόλεμο και τη Β΄ Αθηναϊκή Συμμαχία.
- Δημιουργήστε αξιοποιώντας ανάλογο λογισμικό (π.χ. MS PowerPoint) μια παρουσίαση που θα απευθύνεται στους συμμαθητές σας, για να τους πληροφορήσετε για το αποτέλεσμα των ερευνών σας.

Οι ερευνητές των κειμένων

Η αποστολή σας είναι να προσεγγίσετε τον λόγο του Ισοκράτη «Περί Ειρήνης», με σκοπό να εντοπίσετε το περιεχόμενο και τις ιδέες που αναπτύσσονται σε αυτόν.

- Εντοπίστε τον λόγο στα Σώματα Κειμένων της Πύλης για την Ελληνική Γλώσσα. Μελετήστε, με τη βοήθεια και των μεταφράσεων που υπάρχουν εκεί, το περιεχόμενο του και βρείτε τα νοηματικά κέντρα του.
- Καταγράψτε φράσεις του Ισοκράτη στα αρχαία ελληνικά που αποδίδουν καλύτερα αυτά τα νοήματα που εντοπίσατε.
- Δημιουργήστε αξιοποιώντας ανάλογο λογισμικό (π.χ. MS PowerPoint) μια παρουσίαση που θα απευθύνεται στους συμμαθητές σας, για να τους πληροφορήσετε για το αποτέλεσμα των ερευνών σας.

Οι ρήτορες

Αποστολή σας είναι να βρείτε πληροφορίες για τους ρήτορες και τους ρητορικούς λόγους και να κατατάξετε το λόγο του Ισοκράτη σε αυτούς.

- Αναζητήστε στα [λεξικά](#) της Πύλης για την Ελληνική Γλώσσα ορισμούς λέξεων που μπορεί να σχετίζονται με την αποστολή σας, ώστε να καταλάβετε καλύτερα το περιεχόμενο των όρων ρήτορας και ρητορικός λόγος.
- Διαβάστε στην Πύλη για την Ελληνική Γλώσσα το κείμενο του Π. Πολίτη [Ο λόγος στους πειθούς](#). Αξιοποιείτε τις πληροφορίες που δίνει για τα χαρακτηριστικά του ρητορικού λόγου.
- Ερευνήστε στην [Ελληνική Βικιπαίδεια](#) και συλλέξτε στοιχεία για τους αρχαίους Έλληνες ρήτορες. Μπορείτε να επεκτείνετε την έρευνά σας και γενικότερα στο διαδίκτυο.
- Μπορείτε, τέλος, να αξιοποιήσετε το σχολικό σας βιβλίο [Ανθολόγιο Φιλοσοφικών Κειμένων](#) Γ΄ Γυμνασίου από το Ψηφιακό Σχολείο και πιο συγκεκριμένα τη [2^η ενότητα](#) του κεφαλαίου «Σοφιστές και σοφιστική κίνηση».
- Μπορείτε τώρα να εντάξετε το απόσπασμα του βιβλίου σας από τον λόγο του Ισοκράτη «Περί Ειρήνης» στους κανόνες της ρητορικής τέχνης. Ποια χαρακτηριστικά της τέχνης αυτής εντοπίζετε στο κείμενο;
- Δημιουργήστε αξιοποιώντας ανάλογο λογισμικό (π.χ. MS PowerPoint) μια παρουσίαση που θα απευθύνεται στους συμμαθητές σας, για να τους πληροφορήσετε για το αποτέλεσμα των ερευνών σας.

Οι καλλιτέχνες

Αποστολή σας είναι να μιλήσετε με την τέχνη για την ειρήνη.

- Σκεφτείτε ποια είναι τα μηνύματα για την ειρήνη που μεταφέρουν τα έργα τέχνης που εικονογραφούν το απόσπασμα του βιβλίου σας.
- Αναζητήστε φωτογραφίες, σκίτσα, γελοιογραφίες, γκράφιτι, βίντεο, έργα ζωγραφικής ή γλυπτικής, μουσικές και τραγούδια **και** ό,τι άλλο θεωρείτε πως είναι τέχνη και αναφέρεται στην ειρήνη.
- Συνδυάστε τα επιχειρήματα του Ισοκράτη που εντοπίσατε στο [1^ο Φύλλο Εργασίας](#) ότι περιέχονται στο απόσπασμα του βιβλίου σας, με τις εικόνες και τους ήχους που βρήκατε.
- Δημιουργήστε αξιοποιώντας ανάλογο λογισμικό (π.χ. MS PowerPoint) μια παρουσίαση που θα απευθύνεται στους συμμαθητές σας, για να τους δείξετε το καλλιτεχνικό έργο σας.

Γ' Φάση

Κοινό φύλλο εργασίας των νέων ομάδων

Αποστολή σας είναι, αξιοποιώντας την έρευνα και τα συμπεράσματά σας στις προηγούμενες ομάδες, να δημιουργήσετε μια εισήγηση για την ειρήνη την οποία θα παρουσιάσετε σε ένα μαθητικό συνέδριο κοινωνικού προβληματισμού.

- Αξιοποιήστε τις απόψεις και τα επιχειρήματα του Ισοκράτη.
- Προσέξτε τα χαρακτηριστικά του ρητορικού λόγου. Χρησιμοποιήστε π. χ. τα νεοελληνικά παράγωγα ρήματα από τα προτρεπτικά ρήματα της αρχαίας ελληνικής που υπάρχουν στο κείμενο.
- Δημιουργήστε, συμβάλλοντας ο καθένας σύμφωνα με τον ρόλο του στην προηγούμενη ομάδα του, σε ανάλογο λογισμικό μια παρουσίαση, όπου θα καταθέσετε πολυτροπικά τις απόψεις σας για την ειρήνη, για να τις εκθέσετε σε ένα μαθητικό συνέδριο.

Αξιολόγηση

Δόθηκε ένα Φύλλο με τις παρακάτω ερωτήσεις.

Καταγράψτε την εμπειρία σας από την πορεία του έργου σας και στις δυο ομάδες.

- Τι σας φάνηκε εύκολο και τι δύσκολο;
- Τι θα αλλάζατε στην όλη διαδικασία;
- Πώς κρίνετε τη δική σας συμμετοχή α) στις ομάδες και β) στις εργασίες που πραγματοποιήθηκαν;

Z. ΑΛΛΕΣ ΕΚΔΟΧΕΣ:

Εκτός από τη δημιουργία μιας παρουσίασης σε ανάλογο λογισμικό οι μαθητές και οι μαθήτριες θα μπορούσαν να ασχοληθούν περισσότερο με τη συγγραφή της εισήγησής τους στο μαθητικό συνέδριο σε επίπεδο παραδοσιακού γραπτού λόγου αξιοποιώντας ψηφιακά εργαλεία όπως το Word ή συνεργατικά εργαλεία συγγραφής κειμένων.

Αν θα θέλαμε να δώσουμε έμφαση στη διδασκαλία της αρχαίας ελληνικής γλώσσας και της συνέχειάς της στη νέα ελληνική, θα μπορούσαμε να αξιοποιήσουμε έναν από τους επιμέρους στόχους στους ενότητες, στους οποίους αναφέρεται το βιβλίο του καθηγητή (σελ. 40). Προτείνεται εκεί να διδαχτούν τα συνηρημένα ρήματα στους αρχαίας ελληνικής σε –εω με τη λογική να συνειδητοποιήσουν οι μαθητές ότι από αυτά προέρχονται αρκετά προτρεπτικά ρήματα της νέας ελληνικής, στη γραφή των οποίων παρατηρούνται σήμερα αρκετά ορθογραφικά λάθη. Θα μπορούσε, λοιπόν, να προστεθεί [μια ακόμα ομάδα](#) μαθητών που θα είχε ως αποστολή να βρει προτρεπτικά ρήματα και λέξεις ή φράσεις που θα μπορούσαν να αποτελέσουν λέξεις ή φράσεις – κλειδιά της εισήγησης ή της παρουσίασης των μαθητών.

Για τον εντοπισμό των χαρακτηριστικών του ρητορικού λόγου θα μπορούσε να αξιοποιηθεί και το ενδιαφέρον συνοδευτικό λογισμικό του σχολικού εγχειριδίου «Ανθολόγιο Φιλοσοφικών Κειμένων Γ΄ Γυμνασίου» με τη δημιουργία κατάλληλου Φύλλου Εργασίας.

Στο [εμπλουτισμένο ψηφιακό βιβλίο](#), επίσης, υπάρχουν πληροφορίες για τον Ισοκράτη, το ιστορικό πλαίσιο, αλλά και τους συμβουλευτικούς – προτρεπτικούς ρητορικούς λόγους. Στο παρόν σενάριο επιλέγεται η διερευνητική συλλογή πληροφοριών και κατανόησης των ρητορικών λόγων από τους μαθητές. Σε μια άλλη περίπτωση θα μπορούσαν να αξιοποιηθούν και αυτές οι ενότητες κατά τη διδασκαλία. Μπορούν, επίσης, να χρησιμοποιηθούν τα κείμενα του [Επιμέτρου της 4^{ης} Ενότητας](#) του σχολικού εγχειριδίου, τα οποία αναφέρονται στην Ειρήνη.

H. Κριτική:

Χρειάστηκε μια πρώτη γλωσσική, ακόμα και μεταφραστική, εξομάλυνση του αποσπάσματος από τον «Περί Ειρήνης» λόγο του Ισοκράτη, πριν προχωρήσουν οι μαθητές στην Α΄Φάση εφαρμογής του συγκεκριμένου σεναρίου. Αφαιρέθηκε, επίσης, η δραστηριότητα με τους εννοιολογικούς χάρτες, γιατί οι μαθητές δεν ήταν ακόμη σε θέση για μία τέτοια προσέγγιση. Μείναμε στο στάδιο της συντακτικής «τακτοποίησης» του κειμένου. Και αυτό, όμως, ήταν πολύ βοηθητικό για το «ξεκλείδωμα» του νοήματος. Στη Β΄Φάση, δεν ασχοληθήκαμε με τα συνηρημένα ρήματα, εφόσον το γραμματικό αυτό φαινόμενο δεν είχε διδαχθεί. Δεν έγινε η δημιουργία μικρού δικού τους λεξικού λόγω πίεσης χρόνου. Η ώρα δόθηκε σε διεξοδικότερη επεξεργασία της εύρεσης των λημμάτων και των ορισμών στα ηλεκτρονικά λεξικά. Δόθηκε έμφαση από τον διδάσκοντα στη μορφή των παρουσιάσεων και αυτό αποτέλεσε και κριτήριο αξιολόγησης. Ζητήθηκε ευστοχία, λακωνικότητα και ακρίβεια καθώς και χρήση οπτικού υλικού, όπου απαιτούνταν. Θεωρώ ότι το σενάριο μπορεί να «ανοίξει» και προς το μάθημα της Νεοελληνικής Γλώσσας (θεματικός κύκλος [«ειρήνη - πόλεμος»](#)) και προς το μάθημα Κοινωνικής και Πολιτικής Αγωγής. Επίσης, αν υπάρχει ρητορικός όμιλος στο σχολείο, θα μπορούσε ακόμα και να «διδασχθεί» η εκφώνησή του. Το συγκεκριμένο τμήμα, έχοντας δουλέψει και στην Ενότητα 2 τον ρητορικό λόγο ([Θυσία για την πατρίδα](#)), κρίνεται σκόπιμο να προβεί σε κάποιου είδους σύγκριση (θεματική-υφολογική).

Θ. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ:

Cope, B. & M. Kalantzis (eds). 2000. *Multiliteracies. Literacy Learning and the Design of Social Futures*. London: Routledge

Kalantzis, M. & B. Cope. 2008. *Νέα Μάθηση. Μετασχηματιστικοί Σχεδιασμοί για την Παιδαγωγική και την Αξιολόγηση*.

<http://neamathisi.com/learning-by-design/> [03/11/2012]

Κουτσογιάννης, Δ. 2008. *Διδακτική αξιοποίηση των λεξικών και σωμάτων κειμένων: θεωρητικό πλαίσιο*. Θεσσαλονίκη: Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας.
http://www.greeklanguage.gr/greekLang/modern_greek/education/cbt/utilization/theory.html [03 /11/ 2012]

Μαρωνίτης Δ. Ν. 2010. *Προίμια Ιστοριογραφίας: Ένα υπόδειγμα διδασκαλίας χωρίς μετάφραση*.

http://www.greek-language.gr/greekLang/ancient_greek/education/translation/support_practice/page_000.html